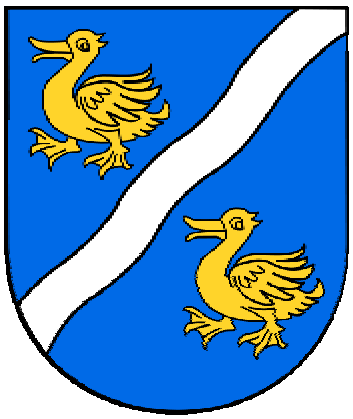
PROJEKT

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kaczory

GMINA KACZORY
POWIAT PILSKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

ZAMAWIAJĄCY	**GMINA KACZORY**
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING PATRYCJA BRODZIŃSKA

WESTMOR CONSULTING

KACZORY 2012

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE 4
2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU 7
3. CELE ORAZ WYKONAWCY PROGRAMU 9
3.1. ZAKRES PODMIOTOWY 9
3.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY 10
4. FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI 10
4.1. FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI PSAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI 10
4.2. FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI KOTAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI KOTÓW 12
4.3. FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI GOSPODARSKIMI 14
5. DZIAŁANIA EDUKACYJNE 14
6. SYTUACJA ZWIERZĄT BEZDOMNYCH W GMINIE KACZORY 20
6.1. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE 20
6.2. STAN AKTUALNY ZWIERZĄT BEZDOMNYCH 21
6.3. DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA GMINY W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI 22
7. PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI NA TERENIE GMINY KACZORY 23
7.1. FORMY OPIEKI I ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE GMINY KACZORY ORAZ PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE 23
7.2. ZADANIA PRIORYTETOWE 27
7.3. EDUKACJA I PROMOCJA PROGRAMU 29
7.4. PLAN WYDATKOWANIA ŚRODKÓW 31
8. AKCEPTACJA I UCHWALENIE PROGRAMU 31

WYJAŚNIENIE POJĘĆ

Ilekroć w niniejszym Programie pojawia się odniesienie do:

- **GMINY** – należy przez to rozumieć Gminę Kaczory,
- **WÓJTA** – należy przez to rozumieć Wójta Gminy Kaczory,
- **URZĘDU GMINY** – należy przez to rozumieć Urząd Gminy w Kaczorach,
- **SCHRONISKA DLA ZWIERZĄT** – należy przez to rozumieć Schronisko dla zwierząt mieszczące się w Jędrzejewie a prowadzone przez firmę „Vet-Agro" Serwis, która swoją siedzibę ma w miejscowości Trzcianka przy ulicy M. Konopnickiej 62
- **WŁAŚCICIELA** – należy przez to rozumieć osobę będącą mieszkańcem Gminy Kaczory posiadającą zwierzę lub zwierzęta, o których mowa w Programie,
- **OPIEKUNA –** należy przez to rozumieć osobę, która sprawuje nadzór i opiekę nad zwierzęciem lub zwierzętami na terenie Gminy Kaczory,
- **PRZEDSTAWICIELA ORGANIZACJI SPOŁECZNEJ –** należy przez to rozumieć osobę, która działa i sprawuje opiekę nad zwierzęciem lub zwierzętami z upoważnienia Organizacji Społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

1. WPROWADZENIE

Światowa Deklaracja Praw Zwierząt uchwalona w roku 1977 w Londynie przez Międzynarodową Federację Praw Zwierząt, zaczynająca się od słów: „Z uwagi na to, że każde zwierzę ma pewne prawa, że nieznajomość i lekceważenie tych praw sprowadziły człowieka i prowadzą go nadal na drogę przestępstw przeciwko naturze i zwierzętom; że uznania przez gatunek ludzki prawa innych gatunków zwierzęcych do egzystencji stanowi podstawę współistnienia wszystkich istot żywych; że człowiek popełnia zbrodnię ludobójstwa; że poszanowanie zwierząt przez człowieka wiąże się z poszanowaniem ludzi między sobą i że już od najmłodszych lat należy człowieka uczyć obserwować, rozumieć, szanować i kochać zwierzęta (…)", kompleksowo prezentuje kluczowe postulaty i pożądane wzorce odnoszące się do postępowania człowieka wobec zwierząt.

Z treści Deklaracji wynika m.in., że „każde zwierzę ma prawo oczekiwać od człowieka poszanowania, opieki i ochrony" oraz „porzucenie zwierzęcia jest aktem okrutnym i nikczemnym". Problem respektowania praw zwierząt i podejścia do ich kwestii w sposób opierający się na zasadach humanitaryzmu, empatii i troski wymaga działań na szczeblu światowym i dążenia do kształtowania i rozwijania świadomych, zgodnych z tymi zasadami postaw. Deklaracja jest postulowanym zestawem reguł postępowania, zapewnia wytyczne i nadaje kierunki rozwoju na poziomie poszczególnych państw. Treść preambuły, jak i cały akt prawny, jest powszechnie uznany za pewnego rodzaju konstytucję torującą drogę dalszym rozwiązaniom normatywnym w tym zakresie. Choć Deklaracja nie ma charakteru wiążącego, to jednak wywarła duży wpływ na obecny kształt statusu prawnego zwierząt.

Na szczeblu prawa polskiego szeroko rozumiana ochrona zwierząt regulowana jest aktami rangi ustawowej i aktami do niej wykonawczymi – rozporządzeniami. Są one implementacją przepisów ustanowionych w obrębie Unii Europejskiej oraz wyrazem potrzeby regulacji zagadnień związanych z ochroną zwierząt w prawie krajowym. Dotychczas obowiązująca ustawa o ochronie zwierząt z dniem 16 września 2011 roku uległa zmianie, rozszerzając zakres objęty regulacją prawną. Zmiana ustawy stanowi odzwierciedlenie potrzeby reagowania na zmieniające się otoczenie i jego aktualne zagrożenia. Poszerzeniu uległ m.in. katalog zakazów związanych z niewłaściwym traktowaniem zwierząt oraz obowiązki w zakresie ich ochrony na szczeblu gminnym. Problemy wcześniej niedostrzeżone lub nie wywierające skutków o zasięgu ogólnym zostały uwzględnione w nowo obowiązujących postanowieniach.

Mając na uwadze fakt, że zwierzę nie jest rzeczą, a istotą żyjącą i zdolną do odczuwania bólu oraz cierpienia, człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę oraz opiekę. Do zasadniczych praw zwierząt zalicza się najczęściej prawo do życia i prawo do wolności od cierpienia. Każde zwierzę wymaga traktowania w sposób humanitarny, czyli uwzględniający jego potrzeby i zapewniający mu opiekę i ochronę. Zabronione jest niehumanitarne zabijanie oraz znęcanie się nad zwierzętami, które należy rozumieć jako zadawanie lub świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień.

Ból i cierpienie zadaje się zwierzęciu również poprzez porzucanie go przez właściciela bądź przez inną osobę, pod której opieką zwierzę pozostaje. Problem porzucania zwierząt, w szczególności psów i kotów, prowadzący do ich bezdomności, z roku na rok przybiera coraz większe rozmiary. Bezdomność zwierząt jest zagadnieniem złożonym, a jego źródeł należy doszukiwać się w zachowaniach i postawach ludzkich.

W Polsce każdego roku dziesiątki tysięcy psów i kotów jest porzucanych przez swoich właścicieli. Najczęstszym powodem takiego postępowania jest ludzka niedojrzałość i nieodpowiedzialność, prowadząca do podejmowania nieprzemyślanych decyzji, których skutki ważą na dalszym życiu i zdrowiu będących pod opieką człowieka zwierząt domowych. Całkowicie zależne od pomocy człowieka zwierzę w momencie porzucenia jest bezbronne, zdezorientowane i niezdolne do samodzielnego życia. Takie zdarzenia zazwyczaj prowadzą do traumatycznych przeżyć, trwałego urazu i nieufności w stosunku do wszystkich ludzi. Bezdomność zwierząt jest często również skutkiem zmieniającej się mody na określone rasy i gatunki, co prowadzi do pozbywania się zwierząt uznawanych obecnie za mniej popularne. Pozbywanie się psów i kotów z hodowli i targowisk oraz ich niekontrolowane nadmierne rozmnażanie również przyczynia się do wzrostu liczby zwierząt bezdomnych.

Za problem bezdomności zwierząt odpowiedzialność ponosi człowiek i to on powinien zmienić swoje postawy i postępowanie, aby sytuacja mogła ulec poprawie. Los zwierząt zależy całkowicie od świadomych i odpowiedzialnych działań ludzi, którzy swoim postępowaniem wobec zwierząt dają wyraz poszanowaniu zasad humanitaryzmu i jednocześnie świadectwo własnego człowieczeństwa.

Przeciwdziałać bezdomności może każdy, a zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom należy do zadań własnych gminy i jest regulowane ustawowo. Nowelizacja ustawy o ochronie zwierząt, dostrzegając narastający problem bezdomności i konieczności jej skutecznego zapobiegania, poszerza katalog obowiązkowych elementów gminnego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania ich bezdomności.

Istota Programu Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt w Gminie może być rozpatrywana wielopoziomowo. Oprócz oczywistego wymogu prawnego, nałożonego na gminy przepisami znowelizowanej ustawy, znaczenie Programu powinno być również analizowane z perspektywy wymiaru społeczno-kulturowego. Kwestia nastawienia do problematyki związanej z ochroną zwierząt, opieką nad nimi oraz sposobami zapobiegania ich bezdomności jest odzwierciedleniem poziomu świadomości społeczeństwa i jego rozwoju. Społeczność rozumiejąca istotę poszanowania praw zwierząt, dążąca do zapewnienia im godnych warunków bytowania i potępiająca postawy niezgodne z tymi zasadami postrzegana jest jako wysoko rozwinięta, cywilizacyjnie zaawansowana i humanitarna.

Bezdomność zwierząt jest nierozerwalnie związana z postępowaniem człowieka i nie można jej skutecznie zapobiec bez zmiany całego systemu wartości, postaw i niejednokrotnie głęboko zakorzenionych przekonań opartych na lekceważącym podejściu do materii związanej z poszanowaniem praw zwierząt. Podnoszenie świadomości społecznej, edukacja w tym zakresie i dążenie do budowy społeczeństwa rozważnego i rozwiniętego powinno być priorytetem również na poziomie poszczególnych gmin. Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego lokalnie najbliższa swoim mieszkańcom może i powinna prowadzić działania mające na celu zmianę myślenia społeczności, a co za tym idzie zmianę warunków życia ludzi oraz zależnych od ich dobrej woli zwierząt. To w jaki sposób zagadnienie ochrony zwierząt i zapobiegania ich bezdomności jest rozwiązywane na szczeblu gminnym obrazuje zdolność właściwego organizowania i zarządzania materią należącą do kompetencji własnych gminy i jednocześnie stanowi wyraz przykładnego postępowania i promowania postaw społecznie pożądanych i akceptowalnych.

Program Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt dla Gminy Kaczory ma w swoim założeniu pomóc Gminie uporządkować problematykę zwierząt bezdomnych m.in. poprzez analizę proponowanych rozwiązań i sposobów ich realizacji. Wykonanie założeń Programu i jego kontrola spoczywa na Gminie, której celem powinna być jak najpełniejsza i najbardziej efektywna realizacja założeń. Pozytywnych rezultatów należy oczekiwać w sferze społecznej, kulturowej oraz wizerunkowej Gminy.

2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

W aktualnym stanie prawnym, działania mające na celu opiekę nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt wchodzą w zakres zadań własnych gmin.

- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku **o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. 2011 Nr 152, poz. 897) określa w art. 3 następujące obowiązkowe zadania gminy:

  „Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności: (…) organizują ochronę przed bezdomnymi zwierzętami na zasadach określonych w odrębnych przepisach (…)".

- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku **o ochronie zwierząt** (Dz. U. 2003 Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.) w art. 11 ust. 1 zakłada, że:

  „Zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gminy".

Na podstawie wyżej wymienionej ustawy zmieniającej, art.11a otrzymał brzmienie:

„1. Rada gminy wypełniając obowiązek, o którym mowa w art. 11 ust. 1, określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 marca, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:

1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,

2) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie,

3) odławianie bezdomnych zwierząt,

4) obligatoryjną sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt,

5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt,

6) usypianie ślepych miotów,

7) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich,

8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

3. Program, o którym mowa w ust. 1, może obejmować plan znakowania zwierząt w gminie.

4. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 3–6, może zostać powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

5. Program, o którym mowa w ust. 1, zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji programu ponosi gmina.

6. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, przygotowuje wójt.

7. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, wójt najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania:

1) właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,

2) organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy,

3) dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze gminy.

8. Podmioty, o których mowa w ust. 7, w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu programu, o którym mowa w ust. 1, wydają opinie o projekcie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego programu.”

W myśl ustawy o ochronie zwierząt, problem bezdomnych zwierząt rozwiązywany jest przez gminy na dwóch płaszczyznach:

- zapobiegania, o którym mowa w art. 11a (sterylizacja, adopcja, usypianie ślepych miotów)

oraz

- zapewniania opieki zwierzętom aktualnie bezdomnym w niekomercyjnych schroniskach prowadzonych przez organizacje społeczne.

Pojęcie *opieka* nie jest w ustawie precyzowane, w związku z tym można przyjąć, iż nieodzownym warunkiem uznania jakiegoś sposobu postępowania za *opiekę* jest wiedza opiekuna o losie przedmiotów jego opieki, identyfikowanych jako poszczególne osobniki. W przypadku podmiotu prawnego jakim jest gmina, wiedza ta wyraża się w ewidencji

zwierząt pozostających pod opieką gminy. Ewidencja służy również jako podstawa do rozliczeń środków publicznych przeznaczonych na opiekę, jako że uzależniona jest od liczby zwierząt pozostających pod opieką gminy.

Ustawa z dnia 16 września 2011 roku **o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** zakłada *opiekę nad* zwierzętami, podczas gdy ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku **o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw** odnosi się do *ochrony przed* nimi. Realizacja zadania zapewnienia bezdomnym zwierzętom *opieki* zawiera w sobie praktycznie realizację zadania *ochrony przed* nimi. Właściwa i dostateczna opieka nad zwierzętami zapobiega bowiem sytuacji, w której mogłyby one stanowić zagrożenie dla ludzi. Należy jednak pamiętać, że działanie odwrotne – każde usuwanie zagrożenia ze strony bezdomnych zwierząt, nie stanowi tym samym sprawowania nad nimi *opieki*.

3. CELE ORAZ WYKONAWCY PROGRAMU

Głównym celem Programu jest opieka nad zwierzętami bezdomnymi oraz przeciwdziałanie bezdomności zwierząt na obszarze Gminy. Program jest wyrazem wypełnienia obowiązku prawnego nałożonego na gminy, a jego cel realizowany jest poprzez podejmowanie odpowiednich działań, będących przedmiotem kolejnych rozdziałów Programu.

3.1. ZAKRES PODMIOTOWY

Program Opieki nas Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt wprowadzany jest do gminnego porządku prawnego corocznie w formie uchwały. Programem objęte są zwierzęta bezdomne, w szczególności psy i koty, przebywające w granicach administracyjnych Gminy.

Realizacja działań w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi i przeciwdziałania bezdomności zwierząt odbywa się przy wzajemnej współpracy:

a) Urzędu Gminy,

b) Policji,

c) Upoważnionego Przedstawiciela Organizacji Społecznej.

3.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY

Opieka nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt na terenie Gminy polega w szczególności na:

1. Zapewnieniu bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
2. Sprawowaniu opieki nad kotami wolno żyjącymi oraz ich dokarmianie,
3. Odławianiu bezdomnych zwierząt z terenu Gminy,
4. Przeprowadzaniu zabiegów sterylizacji lub kastracji zwierząt przebywających w Schronisku,
5. Poszukiwaniu nowych właścicieli dla zwierząt bezdomnych,
6. Usypianiu ślepych miotów,
7. Wyznaczeniu gospodarstwa rolnego, które zapewni miejsce dla zwierząt gospodarskich,
8. Zapewnieniu całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Dodatkowo, jeśli Rada Gminy uzna to za słuszne, Program może obejmować plan znakowania zwierząt. Koszty realizacji Programu ponosi w całości Gmina, jednak część zadań można powierzyć podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

4. FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI

4.1. FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI PSAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI PSÓW

Do obowiązków Gminy należy podejmowanie działań mających na celu sprawowanie opieki nad psami bezdomnymi oraz zapobieganie zjawisku bezdomności wśród psów. Zapewnienie

opieki bezdomnym psom z terenu Gminy Kaczory polegać powinno w szczególności na poszukiwaniu nowych właścicieli dla zwierząt oraz zachęcaniu mieszkańców do dokonywania adopcji. Poszukiwanie nowych właścicieli oraz prowadzenie akcji i propagowanie postaw, mających na celu zachęcanie mieszkańców do dokonywania adopcji psów jest jednym z najbardziej efektywnych sposobów przeciwdziałania bezdomności zwierząt. Problem bezdomności psów nie może zostać rozwiązany bez pomocy i wsparcia mieszkańców, w związku z czym Gmina powinna dążyć do wprowadzenia wszelkich mechanizmów zachęcających do adopcji.

Do obowiązków Gminy należy również odławianie bezdomnych psów i zapewnienie im miejsca w schronisku. Konieczne jest zatem zorganizowanie jednostki, zajmującej się odławianiem bezdomnych zwierząt z terenu Gminy i ich transportem do schroniska. Odławianie zwierząt bez zapewnienia im miejsca w schronisku będzie niedopuszczalne. Wyjątek będzie stanowiła sytuacja, w której zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt.

Zmniejszeniu populacji bezdomnych psów mają służyć obligatoryjne zabiegi sterylizacji lub kastracji, które stanowią najskuteczniejszą metodę walki z niechcianym i niekontrolowalnym rozrodem zwierząt bezdomnych. Zabiegi w sposób humanitarny pozwalają sprawować nadzór nad liczbą rodzących się psów i uniknąć tym samym późniejszego problemu nadpopulacji.

Z dotychczasowej analizy i badań wynika, iż zabiegi nie oddziałują negatywnie na zdrowie zwierząt. Pokrycie kosztów sterylizacji i kastracji odbywać się będzie z budżetu Gminy i w porównaniu z nakładami ponoszonymi w związku z odławianiem bezdomnych zwierząt i zapewnianiem im miejsca w schroniskach ma to być koszt, który w przyszłości zaowocuje redukcją wydatków na walkę z bezdomnością zwierząt. Szacunkowy jednostkowy koszt zabiegu sterylizacji lub kastracji jest dużo niższy niż koszt odłowienia i utrzymywania zwierzęcia w schronisku. Zabiegi są usługą wykonywaną jednokrotnie w ciągu całego życia zwierzęcia i pozwalają całkowicie wyeliminować możliwość dalszego rozrodu. W zależności od regionu Polski ceny zabiegów wahają się od kilkudziesięciu do kilkuset złotych, podczas gdy koszt codziennego utrzymania jednego zwierzęcia w schronisku oscyluje wokół kilku złotych. Przeprowadzone zabiegi mają na celu zapewnienie gminie kontroli i ograniczenie liczby nowych zwierząt w schronisku, a co za tym idzie redukcję kosztów utrzymania całego schroniska.

Do zadań Gminy należy zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem psów. Rozpowszechnienie informacji o przychodni

weterynaryjnej podejmującej interwencję w takich przypadkach ułatwi mieszkańcom podjęcie szybkich i zdecydowanych działań i tym samym usprawni działania w tym zakresie. Informacja powinna być rozpowszechniana przy użyciu wszystkich dostępnych środków przekazu na terenie Gminy, włączając w to plakaty i ulotki będące do pobrania w Urzędzie Gminy, lecznicach, schronisku i innych dostępnych dla mieszkańców miejscach.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom może się również odbywać poprzez rejestrację psów, będących własnością mieszkańców lub ich znakowanie. Elektroniczne znakowanie psów stanowi jedną z metod przeciwdziałania bezdomności zwierząt. Dzięki znakowaniu można m.in. szybko ustalić właściciela zagubionego psa i zawiadomić go o odnalezieniu zwierzęcia. Elektroniczne oznakowanie psa jest niezbędnym wymogiem, aby podróżować z czworonogiem po krajach Unii Europejskiej.

Wszczepianie zwierzętom pod skórę miniaturowych układów elektronicznych, przechowujących numer, umożliwia ich szybką identyfikację. Zaletą czipów jest niemożność ich zgubienia, tak częsta w przypadku obroży, plakietek i innych identyfikatorów zewnętrznych. Czipowanie jest technicznie bardziej zaawansowanym sposobem znakowania, w porównaniu do, kolczykowania czy tatuaży. Działaniem nierozerwalnie związanym z czipowaniem jest tworzenie baz danych, czyli rejestru zwierząt oznakowanych, w którym dokonuje się aktualizacji spisów zwierząt oraz zakup czytników do czipów. Tylko kompleksowa i właściwa organizacja całego systemu gwarantuje jego efektywność. Same mikroczipy nie stanowią metody rozwiązywania problemu bezdomnych zwierząt. Są tylko znacznym ułatwieniem w przypadku odnajdywania zwierząt, które zaginęły i są aktywnie poszukiwane przez swoich właścicieli, a zostały wcześniej poddane znakowaniu.

Edukacja mieszkańców w zakresie humanitarnego traktowania psów oraz obowiązków właścicieli wobec nich, w tym obowiązków nałożonych przepisami prawa, łączy i uzupełnia powyższe zadania oraz pozwala na kompleksowe ich wdrożenie.

4.2. FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI KOTAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI KOTÓW

Kluczową kwestią w zakresie działań podejmowanych na rzecz opieki nad kotami jest rozróżnienie zwierząt bezdomnych od kotów wolno żyjących.

Koty wolno bytujące nie są bezdomne (zgodnie z art. 4 ust. 16 zwierzęta bezdomne to „zwierzęta domowe lub gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały"). Takie koty od urodzenia nie posiadały ani właściciela ani opiekuna i zazwyczaj nie potrzebują tego rodzaju pomocy, w odróżnieniu od kotów bezdomnych, zagubionych lub porzuconych przez dotychczasowych właścicieli.

Zdrowe zwierzę wolno bytujące nie pozwoli człowiekowi się pochwycić, a chore i niezdolne do ucieczki będzie utrudniało działania zmierzające do pomocy (poprzez drapanie, gryzienie, warczenie). Kot domowy, natomiast, jest przyzwyczajony do obecności ludzi i sam szuka towarzystwa człowieka, odpowiada na zawołanie, z chęcią pozwala na głaskanie. Obserwacja reakcji i zachowania zwierzęcia pozwala na właściwą kwalifikację napotkanego kota i dobranie właściwej ścieżki postępowania w zastanej sytuacji.

Zapobieganie bezdomności kotów opiera się na zapewnieniu opieki zagubionym i porzuconym kotom z terenu Gminy, w szczególności poprzez zapewnienie im miejsca w schronisku oraz poszukiwanie nowych właścicieli. Prowadzenie kampanii zachęcających mieszkańców do adopcji bezdomnych zwierząt oraz opracowanie mechanizmów wspierania takich postaw może pomóc w znacznym stopniu zredukować liczbę kotów pozostających bez domu i opieki.

Do zmniejszenia populacji kotów nie posiadających właścicieli może się również przyczyniać ich planowa sterylizacja lub kastracja. Poprzez stosowanie tego rodzaju zabiegów możliwa jest zorganizowana kontrola liczby zwierząt i tym samym właściwe zaplanowanie i realizacja założeń związanych z zapewnieniem im opieki. Zabieg sterylizacji lub kastracji zwierząt w schroniskach należy do obligatoryjnych zadań Gminy i stanowi jedną z najskuteczniejszych metod walki z nadpopulacją zwierząt bezdomnych.

Opieka nad kotami wolno żyjącymi różni się od działań podejmowanych na rzecz zwierząt bezdomnych i polega głównie na ich dokarmianiu. Zwierzęta przebywające na terenie danej Gminy, w zależności od stopnia jej zurbanizowania, mają zazwyczaj coraz większe trudności z utrzymaniem się przy życiu. Brak dostępu do niezamieszkanych ciepłych pomieszczeń, szczelnie zamknięte pojemniki z odpadami oraz rozbudowa infrastruktury kosztem powierzchni środowiska naturalnego niejednokrotnie uniemożliwia samodzielne bytowanie. Okresem szczególnie uciążliwym jest sezon zimowy, podczas którego niskie temperatury stanowią dodatkowe zagrożenie dla życia zwierząt nie posiadających domu.

Dostarczenie posiłków kotom wolno żyjącym umożliwia ich przetrwanie w przypadku braku możliwości samodzielnego zdobycia pokarmu. Należy pamiętać, że dokarmianie kotów powoduje, że stają się one uzależnione od dokarmiających i aby pomoc zapewniana zwierzętom nie przynosiła szkody, powinna być ona regularna i długofalowa. Opieka nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie, mieści się w zakresie zadań własnych Gminy.

Ważnym postępowaniem w zakresie opieki nad kotami bezdomnymi i wolno bytującymi jest zapewnienie im opieki weterynaryjnej w przypadku napotkania zwierzęcia chorego lub rannego. W takich przypadkach należy zgłosić taki fakt Policji lub organizacjom zajmującym się pomocą zwierzętom. Reagować może i powinien każdy mieszkaniec Gminy. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem kotów spoczywa na Gminie.

4.3. FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI GOSPODARSKIMI

W przypadku zwierząt gospodarskich, które uciekły bądź się zgubiły i nie potrafią same trafić do domu, kluczową rolę odgrywa ich właściwa identyfikacja – odczytanie oznakowania zwierzęcia i powiadomienie jego właściciela. W razie wątpliwości, co do własności, jednostką, która powinna zostać poinformowana o takim fakcie jest Urząd Gminy. W następstwie zgłoszenia wójt przedsięweźmie odpowiednie kroki. W przypadku zaistnienia okresu bezdomności wśród zwierząt gospodarskich priorytetem jest zapewnienie im miejsca do przebywania i podstawowa opieka na tym etapie oraz aktywne poszukiwanie właściciela.

Przypadki bezdomności wśród zwierząt gospodarskich są bardzo rzadkie, jednak ustawodawca przewidział taką możliwość i nałożył na gminy obowiązek wskazania gospodarstwa rolnego, które zajmować się będzie przyjmowaniem i opieką nad takimi zwierzętami. Selekcji gospodarstwa i jego wsparcia dokonać powinien wójt, jako organ sprawujący władzę w gminie.

5. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Poprzez edukację rozumiemy ogół działań ukierunkowanych na wywołanie zamierzonych i celowych zmian. Punktem wyjściowym do przeprowadzenia zmian jest zazwyczaj zastana

sytuacja, wymagająca podjęcia odpowiednich i oczekiwanych kroków, służących poprawie warunków ogólnych.

Przeprowadzanie działań edukacyjnych jest postępowaniem świadomym oraz celowym, a oczekiwane zmiany mają być względnie głębokie i trwałe. Akcje informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców pozwalają na kształtowanie świadomych postaw obywatelskich i wdrażanie prawidłowych zachowań. Działalność edukacyjna Gminy przyczynia się do podnoszenia świadomości jej mieszkańców, co w konsekwencji prowadzi do rozważnego i zgodnego z przepisami i zasadami postępowania w sytuacjach związanych z ochroną zwierząt oraz przeciwdziałaniem ich bezdomności.

Szeroko zakrojona działalność informacyjno-edukacyjna Gminy niesie ze sobą pozytywny wymiar w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy oraz świadomości i tym samym przyczynia się do ochrony ludzi i zwierząt. Utrwalanie właściwych kierunków postępowania ma na celu wdrożenie pożądanych zmian i ich jak najszersze promowanie.

Działania edukacyjne są kluczowym elementem realizacji Programu i warunkiem jego powodzenia, jako że tylko oczekiwana zmiana postaw mieszkańców może wpłynąć na poprawę sytuacji i efektywność założeń wymienionych w niniejszym dokumencie. Edukacja mieszkańców jest działaniem długofalowym i może odbywać się poprzez takie formy nauczania jak m.in. konferencje, szkolenia, warsztaty, kampanie informacyjne, akcje edukacyjne, publikacje, filmy, foldery, plakaty, wystawy, itp. Materiały edukacyjne mogą być udostępniane i rozprowadzane poprzez przychodnie i lecznice weterynaryjne, sklepy zoologiczne, Schronisko, stowarzyszenia i organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. Istotnym elementem kampanii edukacyjnej jest promocja Programu oraz pozyskiwanie partnerów medialnych: prasowych, a także w miarę możliwości i dostępności - radiowych i telewizyjnych. Jak najszerzej zakrojona akcja propagująca założenia i postulaty Programu umożliwi dotarcie z informacją do wszystkich zainteresowanych – mieszkańców Gminy.

Katalog działań edukacyjnych w ramach realizacji Programu nie jest zbiorem zamkniętym i pożądane jest poszukiwanie nowych rozwiązań. Podstawę mogą stanowić następujące idee:

1. ***Wyrażanie sprzeciwu i potępianie niewłaściwego zachowania wobec zwierząt***

Kształtowanie świadomości ludzi powinno zostać oparte na wdrażaniu prawidłowych postaw i zasad traktowania zwierząt w ogólności. Promowanie humanitarnego postępowania, w tym

poszanowanie praw i obowiązków wynikających z posiadania zwierzęcia, powinno przebiegać równocześnie z potępianiem i wyrażaniem sprzeciwu wobec osób źle traktujących zwierzęta, zarówno te pozostające pod ich opieką jak i bezdomne. Powszechne dostrzeżenie a następnie wyraźne potępienie tego rodzaju zachowań przyczynić się może do głębokiej i trwałej zmiany postaw względem wszystkich zwierząt. Aby Program mógł spełnić swoją rolę potrzebna jest zmiana stosunku do zwierząt i chęć zapewnienia im jak najlepszej opieki i pomocy. Sygnalizowanie i zgłaszanie niepokojących mieszkańców zdarzeń umożliwi Gminie sprawne podjęcie działań w zakresie ochrony zwierząt. Na podstawie znowelizowanej ustawy wprowadzono obowiązek odebrania zwierzęcia w przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy pozostawienie zwierzęcia pod opieką dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu. Odebranie zwierzęcia może zostać wykonane na podstawie informacji uzyskanej od policji, upoważnionych przedstawicieli organizacji społecznych, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. O odebraniu musi być niezwłocznie powiadomiony wójt. Odebrane zwierzęta gospodarskie będą przekazywane do wskazanego przez wójta gospodarstwa rolnego, po uzyskaniu zgody właścicieli.

2. Krytyka zjawiska porzucania zwierząt

Potępienie porzucania zwierząt wynika z poprzedniego postulatu i jest jego naturalnym rozwinięciem. Dopóki nie zostanie uświadomiona ludziom powaga sytuacji i konsekwencji związanych z porzuceniem zwierzęcia, niemożliwe będzie przeprowadzanie efektywnych akcji opieki i zapobiegania bezdomności. Właściciel, który ponosi odpowiedzialność za zwierzęta pozostające pod jego opieką, obowiązany jest do dbania o nie i zapewnienia im odpowiednich warunków życia oraz ochrony.

Społeczny sprzeciw wobec porzucania zwierząt stanowi świadectwo właściwych postaw mieszkańców. Jeśli nie są to postawy zakorzenione wśród mieszkańców Gminy, należy doprowadzić dostępnymi sposobami informacyjno-edukacyjnymi do ukształtowania świadomości opartej na zasadach poszanowania praw zwierząt.

Powodzenie realizacji założeń Programu zależy od postępowania mieszkańców Gminy i tylko oni mogą zapobiegać bezdomności zwierząt na jej terenie.

3. Promowanie zabiegów sterylizacji i kastracji zwierząt

Nadpopulacja psów i kotów jest poważnym problemem, dotyczącym wszystkich. Każdego roku w schroniskach w całym kraju usypianych jest wiele tysięcy psów i kotów. Usypiane są

nie z powodu starości czy nieuleczalnej choroby, lecz z powodu braku miejsca w schroniskach, chorób wirusowych i zbyt małej ilości domowych adopcji.

Chirurgiczna sterylizacja jest najlepszym sposobem rozwiązania problemu nadpopulacji zwierząt, dotyczy zarówno samic jak i samców. Należy uświadamiać mieszkańców, że pomimo krążących mitów dotyczących zabiegów, udowodnione zostało, że wysterylizowane samce kotów żyją średnio o dwa lata dłużej niż nie poddane temu zabiegowi. Zachorowalność na pewne typy nowotworów złośliwych i podatność na infekcje, szczególnie dróg moczowych, spada u kotów i psów o 98%. Psy i koty poddane sterylizacji nie są zbyt skłonne do włóczęgi, wiążą się silniej ze swoimi ludzkimi opiekunami i mają mniej kłopotliwych nawyków, jak np. wdawanie się w bójki i znaczenie swego terytorium. Zabiegi sterylizacji są bezpieczne i przeprowadzane przez weterynarzy rutynowo. Polegają na usunięciu fragmentów układu płciowego (rozrodczego) i mogą być dokonywane już na kilkumiesięcznych zwierzętach. Powrót do normalnej aktywności następuje po kilku dniach od zabiegu.

Należy zachęcać właścicieli do poddawania zwierząt zabiegom sterylizacji, pozwoli to na uniknięcie nieplanowanego rozrodu i kontrolę liczby potencjalnie bezdomnych zwierząt.

4. Promowanie adopcji zwierząt bezdomnych

Adopcja zwierząt bezdomnych jest najskuteczniejszym sposobem rozwiązywania problemu zwierząt aktualnie pozbawionych właścicieli i opiekunów. Większość zwierząt przebywających w schronisku jest oswojona, żyła i dorastała z człowiekiem, ale z różnych powodów straciła właściciela. Często są to zwierzęta wychowane, ułożone, ufne i nauczone czystości. Zwierzęta przebywające w schronisku zostały również poddane obowiązkowym zabiegom sterylizacji lub kastracji, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania tych zabiegów we własnym zakresie.

Gmina powinna promować świadome nabywanie zwierząt, oparte na rzetelnej analizie możliwości dla zapewnienia im odpowiedniej opieki. Decyzja o adopcji oddziałuje nie tylko na życie adoptujących i członków ich rodzin, ale również całkowicie odmienia dalsze losy zwierząt. W związku z powyższym istotne jest dokonanie rozsądnych wyborów oraz podjęcie przemyślanych i odpowiedzialnych decyzji.

Warunki i zasady adopcji, pomimo różnic w zależności od schroniska i jego procedur wewnętrznych, posiadają cechy wspólne. Do schroniska przyjeżdżają zazwyczaj osoby wiedzące już, jakiego zwierzęcia szukają, a jeśli chodzi o sprecyzowanie pożądanego charakteru – pomocni są pracownicy schroniska, którzy mogą pokazać, które zwierzęta

spełniają nasze oczekiwania. Spośród nich można wybrać czworonoga dla siebie, a gdy dokonamy już wyboru, zwierzę jest wyprowadzane przez pracownika z kojca. Po zapoznaniu i zaakceptowaniu z obu stron – zarówno naszej, jak i zwierzęcia – można dokonywać formalności związanych z adopcją zwierzęcia ze schroniska.

Adoptować zwierzę może tylko osoba pełnoletnia, posiadająca przy sobie dowód osobisty oraz obrożę i smycz. Dane z dowodu osobistego zapisywane są w dokumentach schroniska. Adopcji można dokonać tylko osobiście, w dniach i godzinach otwarcia schroniska dla wizytujących. Adopcja zwierzęcia wiąże się z pokryciem opłaty adopcyjnej. Jest to częściowy zwrot kosztów szczepień i zabiegów – poprzez uzyskane w ten sposób pieniądze schronisko może uregulować koszty kolejnych zabiegów dla zwierząt u lekarza weterynarii (wysokość opłaty ustalana jest przez organ zarządzający schroniskiem). Po uiszczeniu opłaty zgodnej z cennikiem schroniska, właściciel otrzymuje potwierdzenie wpłaty, książeczkę zdrowia zwierzęcia z wpisanym szczepieniem przeciw wściekliźnie oraz indywidualny numer czip (jeśli taki istnieje). Osoba adoptująca zwierzę podpisuje umowę adopcyjną, w której zobowiązuje się do dobrego traktowania nowego podopiecznego, a w wypadku, gdy nie będzie mogła się już dłużej nim opiekować – nie porzucania go, lecz oddania z powrotem do schroniska.

Zwierzęta nie są nigdy wydawane do trzymania na łańcuchu oraz do warunków, które są gorsze od tych, jakie może zapewnić im schronisko. W razie stwierdzenia nieodpowiednich warunków lub nieodpowiedniego traktowania zwierzęcia, schronisko ma prawo zabrania go, jeśli wcześniejsze rozmowy z nowym właścicielem nie wpłyną na poprawę opieki i warunków. Adopcja jest również niemożliwa, gdy przygarnąć zwierzę chce osoba niepełnoletnia, będąca pod wpływem alkoholu albo sprawiająca wrażenie nieodpowiedzialnej. Zwierzę również nie zostanie wydane osobie, względem której istnieje podejrzenie, ze trudni się handlem zwierzętami. Nie jest możliwe również adoptowanie zwierząt, na których wydanie nie zgadza się lekarz weterynarii. Zwierzę z kwarantanny jest wydawany jedynie tym osobom, które są w stanie udokumentować fakt, iż są jego prawnymi właścicielami. W innym przypadku nie istnieje możliwość adopcji zwierzęcia przebywającego na kwarantannie.

Decydując się na adopcję należy pamiętać o kilku bardzo ważnych kwestiach. Decyzja powinna być wielokrotnie i dogłębnie przeanalizowana, zarówno pod kątem finansowym (zapewnienie pożywienia, akcesoriów, regularnych wizyt u weterynarza), jak i czasowym. Schronisko należy odwiedzić wielokrotnie, umożliwia to przeprowadzanie rozmów z pracownikami i wolontariuszami, co pozwoli na jednoznaczne określenie jakie dokładnie

zwierzę jest przez nas poszukiwane. Po wybraniu zwierzęcia, aby uniknąć podjęcia pochopnej decyzji, zalecana jest jego obserwacja w schronisku oraz podczas wspólnych spacerów. Istotne jest również uświadomienie sobie, iż zwierzę potrzebuje czasu, aby przyzwyczaić się do nowych właścicieli i nowego domu, a więc w początkowych dniach ma prawo być zdezorientowane i nerwowe. Zadaniem nowych właścicieli jest podjęcie starań, aby zwierzę w miarę upływu czasu oswajało się z nowymi warunkami i nigdy nie musiało już wrócić do schroniska. Adopcja umożliwia zwierzętom znalezienie domu, ale z racji swojej istoty i decydującej dla dalszego życia zwierzęcia roli, musi zostać przeprowadzona w sposób mający dobro zwierzęcia za priorytet. Stąd niejednokrotnie stosowane są procedury, pozwalające upewnić się, że osoba adoptująca podjęła świadomą i odpowiedzialną decyzję i nie wyrządzi w przyszłości zwierzęciu, już doświadczonemu przez człowieka, jeszcze większej krzywdy

Wszystkie działania edukacyjne mają na celu podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowych postaw wobec zwierząt i obowiązków, wynikających z ich posiadania. Szczególnie ważną kwestią jest świadomy zakup zwierząt, który przyczyni się do ograniczenia ich niekontrolowanego rozmnażania.

Odnosząc się do problematyki ochrony zwierząt zasadne jest zwrócenie uwagi na etyczny aspekt zależności pomiędzy ludźmi a zwierzętami. Nie można zapominać, że zwierzęta są istotami żywymi, zdolnymi do odczuwania cierpienia, które powinny mieć zagwarantowane to, aby były traktowane w sposób humanitarny. Człowiek, który jest świadomy wartości życia, zarówno swojego jak i zwierzęcia, powinien a nawet ma obowiązek bronić tej wartości.

Prawidłowe postawy najłatwiej kształtować od najmłodszych lat i wdrażać poprzez działania edukacyjne w szkołach i przedszkolach. We współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz praw i ochrony zwierząt Gmina może również aktywizować mieszkańców do wspierania i podejmowania działań w ramach tych organizacji. Wszystkie działania mające na celu ochronę zwierząt przyczyniają się do poprawy ich losu i co za tym idzie także warunków życia mieszkańców Gminy.

6. SYTUACJA ZWIERZĄT BEZDOMNYCH W GMINIE KACZORY

6.1. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Kaczory jest gminą wiejską położoną w północno – zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim.

Rysunek 1. Lokalizacja gminy Kaczory

Źródło: www.zpp.pl

Władze gminy podejmują corocznie działania, aby polepszyć jakość życia swoich mieszkańców. Obszar gminy jest nie tylko interesującym miejscem do rozwoju przedsiębiorczości, ale również jest idealnym miejscem wypoczynku, dla osób, które pragną uciec od zgiełku wielkich miast. Turyści odwiedzający tereny Gminy mogą zobaczyć wiele interesujących zabytków. Dodatkowo niewątpliwym skarbem tego terenu jest przyroda, kryjąca wiele cennych i rzadkich gatunków flory i fauny, która doskonale wkomponowuje się w polodowcowy krajobraz. Obcowanie z naturą na terenie gminy koi nerwy, pozwala na chwile relaksu i zapomnienia, a miejscowe okazy cieszą oko nie tylko botaników, zootechników, ale także miłośników fotografii. Gmina Kaczory ma również wiele do

zaoferowania zwolennikom turystyki aktywnej. Oprócz wędkowania, można pojeździk konno, albo wybrać się na wycieczkę wozem konnym, zwiedzając jednocześnie malownicze okolice.

Walory Gminy są wyraźnie zaakcentowane i zachęcają do osiedlania się na jej terenach. Na poziom atrakcyjności Gminy zdecydowanie wpływa jej umiejętność uporządkowania kwestii związanej z zapewnieniem opieki zwierzętom bezdomnym i zapobieganiem bezdomności na jej terenie. Właściwe wdrożenie Programu pomoże Gminie w utrwaleniu dobrego wizerunku, a także zachęci mieszkańców i inne gminy do świadomego, humanitarnego działania na rzecz praw i ochrony zwierząt.

6.2. STAN AKTUALNY ZWIERZĄT BEZDOMNYCH

Szacunkowa liczba bezdomnych zwierząt na terenie Gminy Kaczory jest trudna do określenia. Gmina nie dysponuje danymi dotyczącymi liczby bezdomnych psów, kotów oraz zwierząt gospodarskich na jej obszarze.

Do chwili obecnej problemy bezdomnych zwierząt rozwiązywał wyznaczony przez Wójta pracownik Urzędu Gminy, który przyjmował wszystkie zgłoszenia dotyczące bezdomnych zwierząt na terenie Gminy. Następnie każdy przypadek traktowany był indywidualne, tzn. po otrzymaniu zgłoszenia wskazana osoba udawała się do miejsca, gdzie znajdowało się zabłąkane zwierzę i próbowała ustalić przyczynę bezdomności. Ze uwagi na fakt, iż na terenie gminy Kaczory nie odnotowano zgłoszeń odnoszących się do kotów lub zwierząt gospodarskich, można stwierdzić, że problem bezdomności zwierząt na tym terenie ogranicza się głównie do psów. W związku z powyższym, przy ustalaniu przyczyny bezdomności zwierzęcia (psa), w wielu przypadkach okazywało się, że ma on swojego właściciela, któremu uciekł. W niektórych przypadkach, jeżeli czworonóg nie zachowywał się agresywnie, albo był to szczeniak, szybko znajdował nowego właściciela. Bywały jednak sytuacje, kiedy nie udawało się znaleźć opiekuna dla zwierzęcia. W takich przypadkach pracownik Gminy powiadamiał firmę „Vet-Agro" Serwis, mające swoją siedzibę w miejscowości Trzcianka przy ulicy M. Konopnickiej, którego pracownicy odławiali bezdomne zwierzęta, zapewniali mu należytą opiekę, a także umieszczali w schronisku w Jędrzejewie, którego byli właścicielami. Do zadań schroniska należało także poszukiwanie nowych opiekunów dla bezdomnych zwierząt.

Skala i zasięg zjawiska bezdomności wśród zwierząt dotyczy całego terenu Gminy, jednak obszarami najbardziej problematycznymi są miejsca, gdzie przebiegają główne trasy

przelotowe. Wzdłuż tych tras mieszkańcy okolicznych miejscowości, a w wielu przypadkach także przejezdni, pozostawiają niechciane psy. Podrzucanie zwierząt zwiększa ich koncentrację na obszarze Gminy Kaczory i prowadzi do poszerzenia zakresu problemu. Gmina w takim przypadku zmuszona jest do podejmowania działań na większą skalę i reagowania w przypadkach zwierząt, których bezdomność nie jest pierwotnie związana z jej obszarem.

Problem bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kaczory jest szczególnie dostrzegalny w okresie letnim (wakacyjnym). Liczba porzucanych wtedy zwierząt drastycznie wzrasta. Wyjeżdżający na wakacje właściciele czworonogów zostawiają swoje zwierzęta, porzucają w ustronnych miejscach, przywiązują do drzew lub też w inny sposób się ich pozbywają. Oprócz oczywistego braku wrażliwości, odpowiedzialności i wyobraźni, takie zachowanie cechuje się również dużym okrucieństwem i powinno zostać stanowczo potępione.

6.3. DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA GMINY W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI

Opieka nad zwierzętami bezdomnymi na obszarze Gminy Kaczory wykonywana jest na podstawie umowy z firmą ze „Vet-Agro" Serwis, mającym swoją siedzibę w miejscowości Trzcianka przy ulicy M. Konopnickiej 62, które zobowiązane jest do odławiania bezdomnych zwierząt oraz utrzymania i sprawowania opieki nad nimi. Następnie zwierzęta odłowione z terenu Gminy Kaczory trafiają do schroniska zlokalizowanego w Jędrzejewie, czyli do jednej z międzygminnych placówek.

Inicjatywa utworzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt wyszła od lekarza weterynarii Zenona Jażdżewskiego w 1997 roku, kiedy w życie weszła „Ustawa o ochronie zwierząt". Podjęto wówczas rozmowy z burmistrzami oraz wójtami gmin powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, w wyniku których zawarto Porozumienie Międzygminne w sprawie utworzenia, a także zasad funkcjonowania „Pogotowia dla psów i bezdomnych zwierząt". Już niespełna rok od pojawienia się pomysłu, w grudniu 1997 roku, Schronisko w Jędrzejewie przyjęło pod swój dach pierwszego pensjonariusza. Placówka ponadto w momencie powstania była pierwszym w Polsce schroniskiem międzygminnym.

Dobre funkcjonowanie schroniska, a także rozgłos medialny sprawiły, że coraz większa liczba gmin, nie znajdujących się na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, zaczęła

się nim interesować. Doprowadziło to do tego, że poczyniono odpowiednie kroki i rozbudowano schronisko w Jędrzejewie oraz przejęto już istniejące schronisko w Pile. Po kilku latach schronisko kierowane przez lekarza weterynarii Zenona Jażdżewskiego miało pod swoją opieką blisko 500 zwierząt.

Kolejnym etapem działania schroniska było utworzenie „Punktów Adopcyjnych", do których ze Schronisk w Jędrzejewie, a także Pile, trafiają zdrowe, wysterylizowane i w miarę możliwości ułożone zwierzęta. Dzięki przychylności wielu gmin możliwe było utworzenie czterech punktów adopcyjnych zlokalizowanych w: Choszcznie, Margoninie, Złotowie oraz Chodzieży, przez co same schroniska nie rozrastają się do olbrzymich rozmiarów, a mimo to są w stanie opiekować się blisko tysiącem, a w razie potrzeby nawet większą ilością, porzuconych zwierząt.

Schronisko włącza się w akcję rozpowszechniające problemy niehumanitarnego traktowania zwierząt oraz uświadamiania społeczności lokalnej odnoście występowania zjawiska bezdomności wśród zwierząt, a także promuje jak temu zapobiec. W tym celu organizuje spotkania i prelekcje w szkołach, uczestniczy w pracach komisji przy Urzędach Gmin, organizuje akcję plakatowe, konkursy dla dzieci, a także propaguje sterylizacje. Schronisko, a konkretnie jego pracownicy, swoim doświadczeniem dzielą się z zainteresowanymi osobami na różnego rodzaju sympozjach i konferencjach poruszających temat bezdomności wśród zwierząt.

7. PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI NA TERENIE GMINY KACZORY

7.1. FORMY OPIEKI I ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE GMINY KACZORY ORAZ PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE

Zgodnie z art. 11a znowelizowanej ustawy Gmina zobligowana jest do zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt. Przez termin *schronisko* rozumie się miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi, spełniające warunki określone w ustawie z 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 oraz z 2010 r. Nr 47, poz.

278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513). Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy wydano Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. Nr 158, poz. 1657) schronisko dla zwierząt powinno być zlokalizowane w miejscu oddalonym co najmniej o 150 m od siedzib ludzkich, obiektów użyteczności publicznej, zakładów należących do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego, zakładów należących do przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania środków żywienia zwierząt, zakładów prowadzących działalność w zakresie zbierania, przechowywania, operowania, przetwarzania, wykorzystywania lub usuwania ubocznych produktów zwierzęcych, rzeźni, targów, spędów, ogrodów zoologicznych oraz innych miejsc gromadzenia zwierząt. Teren, na którym zlokalizowane jest schronisko, powinien być utwardzony i ogrodzony. W schronisku wyodrębnia się m. in. następujące pomieszczenia: przeznaczone do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych, izolowania zwierząt chorych, utrzymywania zwierząt zdrowych (osobne dla samców, samic), boksy przeznaczone na kwarantannę, pomieszczenia do przechowywania produktów leczniczych, karmy, środków dezynfekcyjnych. Pomieszczenia powinny zapewnić zwierzętom swobodne poruszanie się, posiadać legowisko i stały dostęp do wody pitnej. Podmiot prowadzący schronisko zapewnia zwierzętom opiekę weterynaryjną i prowadzi wykaz zwierząt przebywających w schronisku.

Na Gminie ciąży odpowiedzialność za bezdomne zwierzęta znajdujące się na jej terenie. Odpowiedzialność ta wyraża się zarówno w ich odłowieniu, zapewnieniu im miejsca w schronisku, jak i zapewnieniu niezbędnej opieki. Obowiązkowym zadaniem Gminy jest również przeprowadzenie sterylizacji lub kastracji zwierząt w Schronisku oraz poszukiwanie właścicieli dla zwierząt bezdomnych.

W związku z powyższym w Gminie wszystkie zgłoszenia mieszkańców odnośnie bezdomnych zwierząt będzie przyjmował Inspektor do Spraw Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy, który w pierwszej kolejności będzie poszukiwał właściciela bezdomnego zwierzęcia, a w przypadku jego braku - niezwłocznie powiadomi Schronisko o konieczności odbioru zwierzęcia. Gmina Kaczory podpisała umowę z firmą „Vet - Agro" Serwis, które ma swoją siedzibę przy ul. M. Konopnickiej w miejscowości Trzcianka, w ramach których firma zobowiązała się do odławiania zwierząt bezdomnych i umieszczaniu ich w prowadzonym przez firmę schronisku mieszczącym się w Jędrzejewie. Zwierzęta trafiające do schroniska przechodzę izolację, kwarantannę oraz poddawane są zabiegom sterylizacji/kastracji, które będzie wykonywał lekarz ze Schroniska. Lekarz ze schroniska w razie zaistnienia takiej konieczności będzie odpowiedzialny również za usypianie ślepych

miotów. W razie potrzeby zwierzęta są także leczone, a następnie przygotowuje się je do adopcji. Taki okres przygotowawczy trwa około dwóch miesięcy, a po jego upływie zdrowe, wysterylizowane i nie wykazujące oznak agresji zwierzęta trafiają do jednego z Punktów Adopcyjnych, oddalonych od schroniska nawet o kilkadziesiąt kilometrów.

„Vet-Agro" Serwis posiada cztery Punkty Adopcyjne zlokalizowane w Choszcznie, Margoninie, Złotowie i Chodzieży, które pozwalają opiekować się 900 psami. Firma uważa, że rozdrobnienie schroniska w postaci wyodrębnienia punktów adopcyjnych, jest ogromną zaletą. Taki system organizacji pracy schroniska pozwala bowiem większej liczbie osób odwiedzić bezdomne zwierzęta, ponieważ ludziom o wiele łatwiej jest dotrzeć do punktu adopcyjnego zlokalizowanego w ich gminie, niż jechać do oddalonego o kilkadziesiąt kilometrów schroniska. Zwiększają się tym samym szanse adopcyjne bezdomnych zwierząt.

Warto zaznaczyć, że Punkt Adopcyjny nie jest schroniskiem , zatem nie musi spełniać wielu wymogów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt, ponieważ – zabiegi weterynaryjne, leczenia, obserwacje, kwarantanna itp. są prowadzone w schronisku, również psy wykazujące problemy zdrowotne lub każde inne wracają do schroniska.

Poniżej w sposób schematyczny zostały przedstawione kolejne kroki postępowania w przypadku zasygnalizowania przez mieszkańców gminy pojawienia się bezdomnego zwierzęcia.

SCHEMAT GRAFICZNY PRZYPADKU ZWIERZĘCIA POZOSTAJĄCEGO BEZ OPIEKI (RANNEGO, CHOREGO)

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Kaczory nie planuje budowy schroniska dla zwierząt na swoim obszarze, ponieważ schronisko, z którym ma podpisaną umowę, jest w stanie zapewnić miejsce wszystkim bezdomnym zwierzętom.

W przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt całodobową opiekę weterynaryjną będzie zapewniał lekarz weterynarii Kuchnowski Mirosław, przyjmujący w Gminie Kaczory przy ul. Krótkiej 1.

Gmina Kaczory będzie w szczególnych przypadkach finansować inne zabiegi lekarsko-weterynaryjne ratujące życie lub niezbędne dla zdrowia zwierząt.

Opieką nad kotami wolno żyjącymi na terenie Gminy Kaczory oraz ich dokarmianiem będzie zajmował się Inspektor ds. Rolnictwa i Ochrony Środowiska, który będzie upoważniony do korzystania ze środków przewidzianych programem.

Do tej pory na terenie gminy nie zostały odnotowane przypadki występowania bezdomności wśród zwierząt gospodarskich. W momencie jednak pojawienia się błąkającego zwierzęcia gospodarskiego lub w przypadku odebrania zwierzęcia właścicielom, Inspektor ds. Rolnictwa i Ochrony Środowiska, czyli pracownik przydzielony do interweniowania w sprawach zgłoszeń zwierząt bezdomnych, umieści je w gospodarstwie rolnym znajdującym się w miejscowości Krzewina 5A.

W momencie kiedy pojawią się sygnały odnośnie niehumanitarnego traktowania zwierząt, zostanie każdorazowo o tym problemie poinformowana policja, której zadaniem będzie interwencja i wyjaśnienie zgłoszenia. Dodatkowo Gmina, w razie pojawienia się skarg mieszkańców dotyczących wałęsających się zwierząt, a posiadających wiadomych właścicieli, planuje prowadzić kontrole, sprawdzając jednocześnie czy nie są łamane prawa zwierząt. Podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu na terenie Gminy będą Urząd Gminy Kaczory, policja oraz firma „Vet-Agro" Serwis, mająca swoją siedzibę w miejscowości Trzcianka przy ulicy M. Konopnickiej 62.

7.2. ZADANIA PRIORYTETOWE

Istotnym zagadnieniem jest sprawne i skuteczne odławiane zwierząt oraz ich utrzymanie. Odławianie zwierząt bezdomnych i zapewnienie im miejsca w schronisku należy do obowiązkowych zadań własnych Gminy. Każda gmina musi poszukać i znaleźć możliwość zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom. Zabronione jest odławianie zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku, chyba, że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt. Bezdomne zwierzęta po odłowieniu powinny być niezwłocznie przewiezione do Schroniska. Używane przy odławianiu zwierząt metody i urządzenia nie powinny stwarzać zagrożenia dla zwierząt bezdomnych ani narażać ich na cierpienie lub ból. Ważnym zagadnieniem związanym ze Schroniskiem jest zapewnienie przebywającym w nim zwierzętom odpowiedniej opieki weterynaryjnej.

Odławianie, przewożenie i zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym będzie realizowane przez schronisko dla zwierząt „Vet - Agro" Serwis, mieszczącym się w miejscowości Trzcianka, przy ul. M. Konopnickiej.

Priorytetowym zadaniem w zakresie zapewniania opieki i zapobiegania bezdomności zwierząt na Terenia Gminy Kaczory jest uświadamianie społeczeństwa odnośnie, nie tylko problemu jakim niewątpliwie jest zjawisko bezdomności zwierząt, ale również uświadamianie lokalnym mieszkańcom, że zwierzęta mają swoje prawa których trzeba przestrzegać. Każda osoba już od najmłodszych lat powinna zdawać sobie sprawę z faktu, że kiedyś to właśnie człowiek udomowił zwierzęta i pozbawił ich możliwości samodzielnego życia, dlatego teraz na każdym z osobna spoczywa odpowiedzialność troszczenia się o nie oraz zapewnianie im humanitarnych warunków życia. W swoim postępowaniu nie powinno się ponadto zapominać, że zwierzę nie jest zabawką, którą jak nam się znudzi, można po prostu wyrzucić. Jest to istota żywa niejednokrotnie ratująca człowiekowi życie, czy pomagająca w codziennym funkcjonowaniu. Weźmy chociażby psa, który jest przewodnikiem dla osoby niewidzącej. Taki przewodnik nie tylko pomoże człowiekowi dostać się do celu, ale również ostrzeże, jeżeli powstanie niebezpieczeństwo, czy zwyczajnie dotrzyma towarzystwa. Innym przykładem może być dogoterapia (terapia z psem) czy felinoterapia (terapia z kotem), czyli metody wspierające proces rehabilitacji i terapii z udziałem odpowiednio wyszkolonych zwierząt w celu pomocy osobom niepełnosprawnym i nieprzystosowanym społecznie.

Uświadamianie społeczeństwa odnośnie ważnej roli, jaką pełnią zwierzęta w naszym życiu jest dopiero pierwszym krokiem edukacji. Kolejnymi krokami bowiem są: uświadomienie mieszkańcom Gminy, że problem bezdomności zwierząt występuję na ich terenie oraz określenie jak można mu zapobiec. Jednym ze sposobów ograniczającym problem bezdomności zwierząt jest poddawanie czworonogów zabiegom sterylizacji/kastracji. Niektórzy boja się, że takie zabiegi zaszkodzą zdrowiu zwierząt, a tak naprawdę poddawanie zwierząt tym zabiegom chroni je przed nowotworami narządów rodnych, zapobiega ciążom urojonym u suk, wysterylizowana samica staje się stabilniejsza psychicznie, natomiast wykastrowany samiec jest mniej pobudliwy, nie wdaje się w bójki. Innym sposobem ograniczania bezdomności jest promocja i zachęcanie mieszkańców do adopcji zwierząt. Za propagowanie wśród mieszkańców wiedzy na temat adopcji oraz humanitarnego traktowania zwierząt, odpowiedzialny będzie Inspektor ds. Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Kaczory.

Zdaniem Gminy największe trudności związane z realizacją Programu będą wiązały się z dokarmianiem wałęsających się kotów i kosztami z tym związanymi, a także z brakiem lub niedostateczną ilością środków finansowych przeznaczonych na realizację programu.

7.3. EDUKACJA I PROMOCJA PROGRAMU

Gmina Kaczory dostrzega potrzebę organizowania i wdrażania przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych, które wpłyną na postawy obywateli oraz na ich zachowania. Przedsięwzięcia takie bowiem mają z jednej strony przyczynić się do poszerzenia wiedzy odnośnie opieki nad zwierzętami, a z drugiej strony mają uświadomić społeczeństwu lokalnemu, że zwierze jest istotą żywą mającą swoje prawa, które nie zostały określone bez powodu, tylko po to aby ich przestrzegać.

Edukacja społeczeństwa jest niezmiernie ważna, ponieważ kształtowanie dobrych postaw już od najmłodszych lat pozwoli na poprawę dotychczasowego losu zwierząt. Warto przy tym uświadomić ludziom, że to kiedyś właśnie sam człowiek, chcąc mieć jakiegoś towarzysza w życiu, udomowił zwierzęta pozbawiając je jednocześnie umiejętności samodzielnego funkcjonowania, dlatego teraz powinien wziąć za to odpowiedzialność . Zwierzęta domowe, w szczególności psy, obdarzają swojego opiekuna nie tylko ogromną miłością, ale i zaufaniem. Relacje między czworonogiem a człowiekiem niezwykle trafnie opisują słowa Stanisława Głąbińskiego, które często umieszczane są na głównych stronach internetowych schronisk "(...) pies jest czymś więcej niż naszym towarzyszem. Może stać się ważną, czasami wręcz niezbędną częścią naszego życia. Może być nam tak potrzebny, jak potrzebna jest nam przyjaźń innych ludzi. Czasami nawet bardziej, gdyż jego przyjaźń bywa niezawodna i straszliwie, żenująco bezinteresowna. Takiej przyjaźni my, ludzie, nie jesteśmy zwyczajni, takie uczucie bardzo rzadko bywa naszym udziałem".

Duże kroki odnośnie uświadamiania problemu bezdomności i opieki nad zwierzętami podejmuje już samo schronisko „VET - Agro” Serwis zlokalizowane w miejscowości Trzcianka, które prowadzi edukację na kilka z zaprezentowanych poniżej sposobów:

- **Prowadzi spotkania oraz prelekcję z dziećmi i młodzieżą uczęszczająca do przedszkoli, szkół.**

  Spotkania odbywające się w przedszkolach i szkołach mają przede wszystkim na celu edukację, a także uświadamianie dzieci i młodzieży odnośnie opieki nad zwierzętami już od najmłodszych lat, ponieważ jedynie tak wczesna edukacja może na trwałe nauczyć młodego człowieka jak szanować czworonoga i przestrzegać jego praw. Na prelekcjach przygotowywanych przez pracowników schroniska porusza się tematy związane z Prawami zwierząt, zasadami pielęgnacji, zasadami prawidłowego żywienia oraz wskazuje się jak powinno się postępować w przypadku nietypowych

sytuacji z udziałem zwierząt. Terminy zajęć są zawsze ustalane, a dzieci i młodzież odpowiednio wcześniej o nich uprzedzane, w związku z czym mogą się przygotować do dyskusji odbywających się po przeprowadzonych prelekcjach i zadać ewentualne pytania, a także przynieść dary dla schroniska w postaci żywności, środków higieny, koców, ręczników, zabawek.

- **Udostępnia schronisko grupom wycieczkowym**

  Schroniska są otwarte dla zorganizowanych grup młodzieży szkolnej. Po wcześniejszym uzgodnieniu terminu można przyjechać do schroniska w Jędrzejewie lub schroniska w Gładyszewie i zwiedzić cały obiekt z wyznaczonym pracownikiem Schroniska. Takie wycieczki to świetna lekcja poglądowa i okazja do nauczenia się prawidłowych relacji, jakie powinny łączyć zwierzę z człowiekiem.

- **Kontakty z mediami**

  „Vet Agro" Serwis od wielu lat współpracuje z mediami (radiem, prasą). Schroniska prowadzą rubrykę adopcyjną w Gazetach: Chodzieżanin, Głos Wągrowiecki, Tygodnik Pojezierze Wałecki, Sąsiadka, Nadnoteckie Echa, Gazeta Drezdeńska. Na łamach tych Gazet, co tydzień zamieszczane są informacje o psach i kotach poszukujących nowych właścicieli.

Gmina Kaczory również zainteresowana jest prowadzeniem akcji edukacyjnych dla swoich mieszkańców. W związku z tym informacje o zasadach humanitarnego traktowania zwierząt i potrzebie postępowania zgodnie z jej wymogami będą rozpowszechniane w formie materiałów edukacyjnych, takich jak ulotki, przekazywane podczas zebrań wiejskich oraz zajęć w szkołach i świetlicach, a także umieszczone w budynku Urzędu Gminy, aby interesanci załatwiający sprawy w Gminie również mogli zapoznać się z tym tematem.

Założenia Programu oraz akcje zachęcające mieszkańców do adopcji zwierząt bezdomnych będą promowane na stronie internetowej Gminy **- www.kaczory.com.pl**. Na stronie tej pojawią się informacje odnośnie praw jakie posiadają zwierzęta, dane na temat zwierząt czekających na adopcję, a także załączone będą linki stron internetowych schronisk, do których można się udać w celu zaadoptowania czworonoga.

7.4. PLAN WYDATKOWANIA ŚRODKÓW

W budżecie Gminy Kaczory w bieżącym 2012 roku przeznaczono na realizacje założeń *„Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kaczory”* środki w wysokości 10.000 zł.

Środki pieniężne w wysokości 9.200 zł wykorzystane zostaną na odławianie zwierząt bezdomnych oraz ich utrzymanie w Schronisku. Koszty wynikają z zawartej przez Gminę umowy z firmą „Vet - Agro” Serwis, mająca swoją siedzibę w miejscowości Trzcianka, przy ul. M. Konopnickiej, która posiada jednocześnie lecznicę weterynaryjną oraz prowadzi schronisko dla zwierząt w Jędrzejewie. Lecznica weterynaryjna będzie zatem wykonywała obligatoryjne zabiegi sterylizacji i kastracji zwierząt bezdomnych, a także będzie zapewniać niezbędną opiekę po wykonanym zabiegu.

Na zakup karmy dla kotów wolno żyjących gmina planuje przeznaczyć środki w wysokości 500 zł, natomiast na wydrukowanie materiałów edukacyjnych, w tym ulotek informacyjnych, plakatów, środki w wysokości 300 zł.

Inaczej mówiąc koszty na realizację programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi będą obejmować odławianie zwierząt bezdomnych, całodobową opiekę weterynaryjną w przypadku zdarzeń losowych z udziałem zwierząt, zabiegi sterylizacji i kastracji, zapewnienie miejsca schronienia dla czworonogów i opieka nad nimi, a także dokarmianie kotów wolno żyjących i koszty związane z opracowaniem i wydrukowaniem materiałów edukacyjnych.

8. AKCEPTACJA I UCHWALENIE PROGRAMU

Projekt Programu Wójt Gminy Kaczory najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania:

- właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,
- organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze Gminy Kaczory,
- dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze Gminy Kaczory.

Wymienione podmioty w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu Programu wydają o nim opinie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego Programu.

Po akceptacji Programu, następuje jego przyjęcie w postaci uchwały Rady Gmin Kaczory, najpóźniej do dnia 31 marca.